Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1 din.

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII. Št. 48.
Kranj, 2. decembra 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40·- din, polletno 20·- din, četrtletno 10·- din.

Politični otročaji

List „Slovenija" je bil ustanovljen z namenom ,da se kot nestrankarski list bori za avtonomijo Slovenije. Nastopal je proti vsem strankam, ki so podpirale ali vsaj dopuščale centralizem in unitaristično miselnost. Podpiral je borbo edine avtonomistične stranke bivše SLS, ki je pozneje vstopila kot celota v JRZ, ne da bi bila kakorkoli spremenila svoj program. JRZ je ravno na zahtevo bivše SLS sprejela v svoj program najširše samouprave z vsemi atributi kulturne, gospodarske in finančne samostojnosti. Pri izvedbi tega programa je prišlo do spora v JRZ, v katerem boju je zmagal naš voditelj dr. Korošec. JRZ sedaj izvaja svoj program ter je sklenila sporazum z bivšo HSS in SDS, ki daje Hrvatom avtonomijo ter pripravlja avtonomistično ureditev Slovenije in vse države.

Dospeli smo na podobno prelomnico, kakor leta 1918. Že nekaj časa pa opažamo, posebno pa od časa, ko se je borba za avtonomistično misel odločila za našega voditelja, da skuša list „Slovenija" z več ali manj okusnimi ali neokusnimi opazkami omalovaževati delo in uspeh našega voditelja in ponižati njegovo politično moč in ugled. „Slovenija" z dne 17. 11. 1939 pa je že odkrito nastopila politično strankarsko pot. Priporoča novo slovensko stranko.

Ob vseh prelomnicah se porajajo nove stranke in strančice, struje in strujice, ki vsaka zase hoče prevzeti vodstvo naroda. Vsaka stranka nujno stremi za tem, ali to priznava ali ne, da postane večinska stranka, ali vsaj vladajoča stranka. Stranka ki izgubi ta cilj, se odpove pravici obstoja. Zato je govorjenje o strankah, ki naj bodo le za opozicijo, otročje, če ne naravnost neiskreno.

Priznamo, da v vsakem narodu nujno morajo obstojati razne struje in smeri že radi različnih kulturnih, gospodarskih in socialnih nazorov, pa tudi radi različnih stanovskih in drugih interesov. Zato je cepljenje narodnih sil na razne stranke in struje naraven pojav. Tudi Slovenci imamo dovolj in za mal narod še več kot dovolj raznih smeri, ki ustvarjajo naravne pogoje za takozvane protiigralce. Iz tega stališča tedaj Slovenija **ne more** utemeljevati potrebe nove stranke.

Ali pa more očitati „Slovenija" obstoječim opozicijskim strankam manjšo poštenost, kot jo njen člankar že ob nerojenem rojstvu nove stranke sam pokaže. Ves program, ki ga naj bi imela nova stranka, vsebuje neutemeljeno obtožbo obstoječi vodilni in večinski stranki. S tako neiskrenostjo in neresnicoljubnostjo se vendar ne da priklicati na dan stranke, ki bi po svojih „čistih namenih" in svojem stvarnem delu, „vzgojno vplivala" na naše politično življenje in uveljavila „strožje pojme o politični morali".

Ali pa je potrebna nova stranka radi našega narodnega programa? Če naj bo njen namen, da tvori le „pošteno opozicijo", potem ne vemo, kako naj prisili vse pomembne politične skupine, da se zedinijo na skupni minimalni in okvirni narodni program.

Ali je potrebna stranka, ki bi dosledno in brezkompromisno zastopala avtonomno slovensko misel in jo v trenutku, ko je boj za avtonomijo Slovenije že dobojevan, začela šele ustanavljati? Ali ni nepošteno očitati stranki, ki je izvojevala z ogromnimi strankinimi žrtvami avtonomijo Slovenije, nedoslednost in kompromisnost? Kdor sedanji obstoječi, vodilni in večinski stranki tega ne priznava, mu je pogled v stvarnost zastrt bodisi radi osebne užaljenosti ali radi sorodstvenih vezi, seveda če ni nanj vplival nepošten način borbe obstoječih opozicijskih strank.

Vsak politično razsoden človek v Sloveniji ve, da nikjer v državi in tudi ne v sosednji banovini Hrvaški ni toliko politične in osebne svobode, kakor je je v Sloveniji, četudi kompetence niso prenesene.

Ali odgovarja demokratičnim načelom, če se izdaja interese države in naroda? Zločin nad narodom in državo bi storil, kdor bi demokracijo tako razlagal, da je v tako zmedenih časih dovoljeno vsakomur vse, karkoli si kdo izmisli, ali je plačan celo iz tujine. Zato je naravnost dolžnost vodilne stranke, da odstranja iz javnega življenja vse destruktivne elemente in vso tujo navlako.

Člankar priznava, da imamo med našo mladino več ideološko opredeljenih skupin, da pa poizkusi zvariti različne nazorske in politične skupine v eno politično enoto ne morejo imeti trajnega uspeha. Člankar je mnenja, da bi mladina, ki se zbira okrog „Slovenije", mogla združiti vse, kar izhaja iz slovenskih podstav in kar odklanja „vsako politično varuštvo in vodstvo zunaj naroda, a tudi vsak izključeni politični nazor."

Da bi se zbirala kaka mladina okrog „Slovenije", dosedaj nismo vedeli. Kako naj bi se v bodoče zbirala mladina okrog nje, pa si tudi ne moremo predstavljati, ker je vendar boj za avtonomijo v bistvu že končan.

Imamo vtis, da je člankarju potrebna nova stranka v bistvu le radi odklanjanja konfesionalne stranke in radi tega, da se duhovščina umakne iz dnevne politike.

To je že tako obrabljeno sredstvo političnega boja, da ga je sita že vsa naša javnost. Večno očitanje vodilni slovenski stranki, da je konfesionalna ali z drugo besedo „klerikalna", ter zahteva, da se mora duhovščina umakniti iz dnevne politike, je ne samo krivično, ampak nedopustno celo po tistem programu, katerega člankar razvija. Ako naj nova stranka uveljavlja strožje pojme o politični morali, potem bi morala vsaj objektivno priznati, da se vodilni slovenski stranki ne more očitati konfesionalizma in da je za politično življenje Slovencev velika škoda, ker se je večina katoliške duhovščine umaknila iz dnevnega političnega življenja.

Pok. dr. Krek ni le nastopil proti takozvanemu „klerikalizmu" v stranki, ampak je istočasno zahteval, da mora sleherni kat. duhovnik delati tudi izven cerkve na gospodarskem, kulturnem, socialnem in političnem polju v korist slovenskega naroda. Kako naj bi bile sicer katoliške verske vrednote in koristi popolnoma zavarovane, če bi se njeni predstavniki sploh potegnili iz političnega življenja. Kako naj bo n. pr. zavarovana demokracija, če se potegnejo iz političnega življenja vsi pravi predstavniki in zagovorniki demokratične misli.

Le eno moramo člankarju pritrditi. Za snovanje stranke so poklicani samo zreli, razgledani možje z globoko zavestjo odgovornosti. Zaradi ambicije **nekaterih politikov** se ne moremo iti stranke. Vodstvo stranke mora biti v rokah ljudi, ki jih vodijo **samo čisti nagibi in ki ne iščejo nobenih osebnih koristi.**

Tako stranko pa že imamo in ne potrebujemo druge.

Škerbec Matija:

Kdo Vam je bližji . . .?

Ali so taki bliže?

Pred nekaj dnevi vstopi v župno pisarno v zimskem mrazu slabo oblečen delavec, brez suknje, brez zimske obleke, s strganimi čevlji, ves bled in shujšan. Na prvi pogled se je videlo, da glad in pomanjkanje gloda, po njegovem telesu.

Skromno in boječe je prosil, da bi mu kako oskrbel čevlje, ker ima vse strgane, da ne more niti na delo na cesto, sam pa jih kupiti nikakor ne more.

„Kakšne pa so vaše družinske razmere, kje pa ste bili v službi in na delu, da si niste mogli nabaviti niti čevljev?"

In pričel je v pretrganih stavkih pripovedovati svojo žalostno zgodbo:

„Jaz sem N. N. Imam ženo in tri otroke. Pred dobrimi šestimi leti sem prišel v tovarno, kjer sem imel primeren zaslužek. Kakor hitro pa sem prišel v tovarno — dobro znano kranjsko tovarno — so mi od vseh strani namigavali marksisti, da ne bom mogel ostati tam, če se ne organiziram pri njih. V strahu za svoj kruh sem se res organiziral v marksistični strokovni organizaciji. Po dveh letih so bile v tovarni redukcije in pri tej priliki so bili reducirani tudi nekateri marksistični delavci. Tako sem spoznal da njih organizacija ni tako močna v tovarni, da bi preprečila redukcije svojih članov in sem zato izstopil iz organizacije. Ko so pa marksisti videli, da nočem biti več v njihovi zvezi, se je pričela gonja proti meni. Tu in tam so se pričele dogajati v našem oddelku nerednosti in pogreške. Kdo jih je napravil, ne vem, to pa vem, da so me moji tovariši marksisti očrnili pri mojstru, da sem vsega tega jaz kriv. Očitali so mi, da sem malomaren in kriv vseh pokvar. Ko je nekoč iskal mojster sposobnega delavca za neki stroj, sem na prigovarjanje tovarišev moral reči, da ne znam tega dela, dasi sem to dobro znal vršit in tako je prišel drugi na to mesto. Od več strani sem slišal, da bom moral prej ali slej iz tovarne, ker ne držim z marksisti in neki odličen član te organizacije mi je naravnost rekel, da je on za to, da moram iz tovarne... In letos spomladi sem res bil odslovljen in sem moral na cesto..."

Tako je pripovedoval ta mož. Ponovno sem ga vprašal, če je vse to res, kar je pripovedoval in če bi mogel to tudi pričati, pa mi je ponovno vse to potrdil. Napravil sem z njim zapisnik, da ga imam pri sebi kot dokaz za marksistični teror, ker imam pri sebi napisanih že par takih slučajev iz iste tovarne, ko so mi delavci pripovedovali, da so v nevarnosti, da bodo ali da so že morali na cesto iz tovarne, ker niso hoteli z marksisti.

Nikakor nočem trditi, da vodstvo tovarne namenoma meče iz službe ljudi, ki niso organizirani pri marksističnih organizacijah. To bi bilo krivično. Taki in podobni dogodki so le strašna priča, kako moralo vzdržuje med svojim delavstvom marksizem. **Noben kapitalist ni tako krvoločen in brezsrčen, kakor je marksizem.**

Mi vemo, da so v Avstriji marksisti prirejali celo štrajke v tovarnah, če je sprejel tovarnar na delo delavca krščanskega prepričanja. Mi vemo, da v Rusiji krščanski delavec ne dobi službe in ne kruha. Ves svet je lahko videl v Španiji sadove marksistične vzgoje, ki je pobijala delavce, ki niso hoteli biti sužnji marksizma.

To je marksizem v praksi. Nikdar ni bil kapitalizem tako brezsrčen in brutalen, tako kriviičen in tako nasilen, kakor je marksizem v praksi, kadar dobi v roke oblast!

Konkretni primeri

Pa moramo čuti od nekaterih „krščansko mislečih?!, da so jim marksisti bliže, kakor „klerikalci". Saj smo čuli ob priliki strašne morije, ki jo je povzročil marksizem v Španiji, da so nekateri „katoliki" celo javno skušali opravičevati divjanje marksizma v Španiji in metati nekako krivdo za to na španske katolike.

Pa se izmikajo in pravijo: „Nam je v konkretnem slučaju lažje sodelovati z levičarji, kakor s „klerikalci", kakor mi je pred dnevi pisal neki akademik Zarjan.

No, pa nekaj „konkretnih slučajev"

Bilo je leta Gospodovega 1932. Nasilje in krivica sta takrat vladala nad slovenskim narodom. Takrat so nas vlačili po ječah in organizirali proti nam krivoprisežnike, da smo morali po krivici v ječe. Med sodnimi akti o šenčurskih dogodkih je med drugimi tudi akt, ki pripoveduje sledeče:

V kranjski občini živi velik marksistični priganjač, ki agitira za revolucijo in Moskvo. Bil je tak že l. 1932, pa je bil obenem konfident žandarmerije in je lažnjivo ovajal kranjsko duhovščino. Vse to je v sodnih aktih o našem procesu.

Ali vam je tudi ta „v konkretnem slučaju" bliže, kakor mi, ki nam pravite „klerikalci"? Kar krasna bližina bi bila to.

In še en konkreten slučaj „konkretnega" sodelovanja.

Bilo je ob času velikega štrajka v Kranju. Danes mislim že vsak delavec v Kranju to dobro ve, da organizatorjem takratnega štrajka ni bilo na tem, da bi izboljšali položaj delavstvu. Njim je bilo glavno to, da bi povzročili med delavstvom revolucionarno gibanje, pa čeprav bi pri tem prišlo do prelivanja krvi. To bi jim bilo zopet služilo za agitacijo o krvavem „klerikalnem" režimu.

Ko se je štrajk žalostno končal, so od Moskve dirigirani skrivni voditelji takoj spoznali, da bi bila za nje velika nevarnost, če bi delavstvo spoznalo, kako so ga strašno zapeljali. Pa so hitro vrgli — to so mojstri v lažeh— med zbegano maso delavstva zločinsko govorico: „Vsega so farji krivi! Kranjska duhovščina se je preoblekla v policaje in je pretepala delavce in jih gonila iz tovarn. Na Gašteju je pri brizgalni stal sam ljubljanski škof pripravljen, da bi obbrizgal delavce, če bi ne hoteli iz tovarn." Ni je bedarije na svetu, da bi je užaljeni, razburjeni in nahujskani ljudje ne verjeli. Tudi te gorostasne govorice so nekateri verjeli.

Ali so ti levičarski fabrikatorji laži in klevet tudi vam bliže v „konkretnem" slučaju?

Da, v konkretnem slučaju je šla onim marksističnim voditeljem štrajka na lim tudi krščansko-socialistična strokovna organizacija, da je sodelovala pri štrajku. Kranjski člani so pač bili v dobri veri, da gre za dobrobit delavstva. Med štrajkom so pa spoznali, kako strašno so jih potegnili marksisti. Pa mi je eden izmed krščanskih socialistov takrat zatrdil: „Nikdar več ne gremo z marksisti, ki tako zlorabljajo naše zaupanje. Ko bo štrajk konec, jim bomo že povedali in nastopili proti njim." Toda iz Ljubljane so prišla po štrajku navodila, ki so kmalu pomirila dobromisleče kranjske krščanske socialiste. In kmalu na to smo slišali na shodih JSZ, da se udriha ne proti marksistom, ampak proti krščanskim delavcem, ki so organizirani v ZZD. To bo najbrž sodelovanje v „konkretnem slučaju" kjer se nekateri čutijo bliže marksistom, kakor „klerikalcem"...?

V kranjskem občinskem odboru sedita tudi dva zastopnika JSZ. Do zadnjih mesecev sta vedno sodelovala z večino, ki je v resnici mnogo storila tudi v socialnem oziru. Zadnji čas pa je nastalo kar „konkretno" javno sodelovanje med krščanskimi socialisti, ki jim dajejo takt gospodje iz Ljubljane, med marksisti in med JNZ. Tem krščanskim socialistom so v tem konkretnem slučaju bližji marksisti, pristaši onega nazora, ki terorizira krščansko delavstvo in bližje tudi pristaši one stranke, ki nas je svoj čas preganjala radi slovenstva.

Naj navedem konkreten slučaj tega sodelovanja!

Pred mesci je v Kranju povzročila živahno debatiranje ponudba moje malenkosti, da kupim od občine graščino Prevolo. Želel sem tam napraviti **sanatorij predvsem za delavce.** Vršili so se že razgovori z vodilnimi krogi pri OUZD, da bi isti dajal svoje zavarovance v ta sanatorij. Saj je jasno kot beli dan, da kranjski tovarnarji in meščani ne potrebujejo sanatorija. Zadevo sem javno razložil. Naši ubogi delavci morajo v ljubljanski bolnišnici navadno ležati po dva ali celo po trije v eni postelji. Tej bedi sem želel odpomoči z lepim sanatorijem, ki bi ga bila napravila župna nadarbina iz lastnih sredstev, ko bi bila prodala nekaj posestva. To bi bilo vendar izrazito dobrodelno in socialno delo. Vsak količkaj pošten človek je moral to priznati, naj bo še tako velik nasprotnik katoliškega duhovnika.

Toda nekaterim to ni bilo prav, da bi katoliški župnik v Kranju to delo izvršil.

Oni, ki so bili „najbližji" v tem konkretnem slučaju so stopili skupaj in napravili pritožbo proti temu, da bi občina prodala Prevolo za bolnišnico župni nadarbini. Sle so govorice po Kranju, da bo Škerbec delal „kšefte", žal so nekateri tudi to zlobno podtikanje verjeli.

In na dotični pritožbi se poleg zastopnikov JNS in marksističnih voditeljev bleste tudi častna **imena voditeljev Jugoslovanske strokov-**

(Dalje na 3. strani spodaj.)

Iz občinske seje

Kanalizacijska dela. - Vodovod je dovršen. - Računski zaključek Mestne hranilnice sprejet. - Podaljšek Gosposvetske ceste.

Pretekli četrtek 23. novembra ob 18. uri se je v občinski posvetovalnici vršila 21. seja kranjskega občinskega odbora, na kateri se je obravnavalo nekaj tekočih vprašanj.

Poročila predsedstva.

Poročila je podal župan g. Česenj in se nanašajo na sledeče zadeve: a) najprej je podal poročilo o stanju blagajne za mesca september in oktober; b) snimanje terena za regulacijski načrt se je oddalo geodetu g. Perčiču za pavšalno vsoto din 24.000.—, ker je bila ta ponudba izmed 4 najugodnejša. Treba bo izmeriti ves teren med Savo in Kokro od Stare pošte do Perivneka in pa do Male Rupe, na levem bregu Kokre pa vasi Klanc in Primskovos c) ministrstvo za gradnje je odobrilo **proračun za novo poštno poslopje** v Kranju v **znesku din 1,514.937.38;** č) odobrilo se je posojilo za novo pokopališče v znesku din 300.000 na prihodnji seji se bo predložil obračun v tej zvezi nastalih stroškov; d) odbor „Jugoslovanske unije za zaščito dece je razposlal popisne pole za popis otrok; e) **9. novembra** je bil priključen na kranjski rezervoar novi vodovod **Preddvor — Brdo — Kranj**, s čemer je poskrbljeno, da v Kranju vode ne bo več primanjkovalo, **prihodnje leto pa se bo gradil vodovod iz Kranja v Stražišče** in bo ob tej priliki vodovod napeljan tudi na **Gorenjo Savo;** f) zadnje tedne delajo kanalizacijo od **Jelena** pa do Bekselna, delo je prevzelo podjetje **„Slograd“**, ki gradi skozi mesto modernizirano cesto in bo ta **kanalizacija** stala občino **din 100.000.—**, od katerega zneska odpade na cevi din 20.000.—, na delo samo pa din 80.000.— ter je bila kanalizacija potrebna zato, da se bo moglo potem na tem odseku popopraviti in s kockami tlakovati cesto, hišni posestniki pa bodo lahko napravili priključke na glavni kanal; g) prečitalo se je poročilo banske uprave glede pridelovanja zelenjave na praznih zemljiščih v svrho prehrane revnejših slojev, tako v mestu, kot zlasti po vaseh, kjer naj vaški odbori v bodoče odstopijo taka zemljišča, naproša pa se tudi privatnike, da oddajo prazna zemljišča revnejšim slojem; h) nekateri odborniki so se pritožili, zakaj ni bil novi član uprave g. Krč povabljen k seji uprave, nakar je g. župan pojasnil, da banska uprava zadeve še ni rešila.

Odobritev računskega zaključka Mestne hranilnice.

Član uprave g. **Fock M.** je podal na seji obsežno poročilo **o zaključku in bilanci Mestne hranilnice v Kranju za l. 1938,** ki je eden najsolidnejših zavodov v Dravski banovini. Denarno gibanje v preteklem letu je bilo sledeče: prejemkov je bilo din 59,255.956.61, izdatkov pa din 58.943.596.16, skupni **promet** je torej znašal din 118,199.549.77, čisti dobiček **za leto 1938 pa din 202.116.68;** računski zaključek in bilanca soglasno sprejeta.

Prošnji PZ in OUZD.

Pokojninskemu zavodu se je na njegovo prošnjo znižalo občinsko gradbeno takso pri novi palači zgrajeni v Kranju in sicer znesek **din 3.240.—** in se je upoštevalo le faktične izdatke v znesku din 5.190.035.—. **Prošnji OUZD za znižanje vodarine** občinski odbor **ni ugodil,** temveč se bo OUZD računalo vodo po din 2.— za kubični meter, to je pravtako kot ostalim strankam.

Podaljšek Gosposvetske ceste do Blejske ceste.

Župan g. Česenj je poročal o **podaljšku Gosposvetske ceste do nove Blejske ceste.** To se pravi, da se bo s ceste, ki vodi na Kokrico, napravila mesto sedanje ozke bolj stezi podobne poti prava **9 m široka cesta,** ki bo vezala Jezersko cesto po bližnjici s cesto proti Bledu. Ta zvezna cesta je bila že dolgo v načrtu občine. Napravila se bo še letos, če bo mogoče, če ne pa spomladi. Nova širina ceste bo pa seveda zahtevala odkup zemljišča. Takoj poleg nove Blejske ceste se nahaja Rakovčeva parcela. Rakovčeva gospa bo dala zemljišče zastonj, zato pa bo dobila lep dohod na svojo parcelo. Nadaljna parcela je Pahorjeva. Ga. Pahor zahteva za zemljišče, ki ga občina potrebuje, din 20.000.—, dočim so občinski odborniki sklenili, dt plačajo, din 12.000.—. Ga. Pahorjeva mora tudi na svoje stroške prestaviti ograjo. Županovega vrta in vrta ge. Miklavčičeve nova cesta ne zadene, pač pa vrt „Jugočeške“, ki bo morala odstopiti del sveta pred ograjo in ograjo pomakniti nazaj za dva metra, kar bo storila občina. Zaenkrat se bo napravila nova zvezna cesta od **nove Blejske ceste do ceste na Golnik,** pozneje pa preko Sokolskega parka do Jezerske ceste. To je ena izmed cest, ki deli razne stavbne bloke in je v regulačnem načrtu še več takih cest zamišljenih. Na novi cesti sicer veliko prometa ne bo, vendar bo za voznike odpadel ovinek okoli Bekselna. Lahko se reče, da bo ta nova zvezna cesta vso okolico v tem delu precej spremenila, pa tudi uredila.

In še druge zadeve.

V upravo društva **„Zajednica Dom in šola“** se je imenovalo obč. odbornika g. **Toporiša Ivana.** Oddaja **gradiča Prevole** v najem planinskemu polku za mondursko skladišče se ne more izvršiti, ker se občina pogaja z vojaško upravo za nakup tega posestva. Poslovnik za poslovanje občinskega odbora se bo radi nekaterih sprememb obravnaval na prihodnji občinski seji, zato se ni še odobril. Javni seji je sledila tajna seja.

Kranj in tujski promet

Na občnem zboru „Tujsko-prometnega društva“ se je sklepalo o likvidaciji društva, o prevzemu „Putnika“ po društvu in o ustanovitvi „Gorenjske tujsko-prometne zveze“.

Pretekli četrtek zvečer se je v prostorih hotela „Kranjski dvor“ vršil redni občni zbor **„Tujsko-prometnega društva v Kranju“.** Udeležba je znašala okrog 30 oseb, katera številka sicer sama po sebi ni impozantna, če pa upoštevamo, da so bili med navzočimi zastopniki oblasti kot n. pr. občine in vseh društev ter gospodarskih korporacij, ki imajo interes in tudi besedo glede razvoja tujskega prometa v Kranju, potem ta številka pomeni nekaj več.

Med poročili funkcionarjev je bilo najvažnejše poročilo tajnika g. Kožmana, ki je podal pregled vsega dela, naporov in truda društva za izboljšanje tujsko-prometnih prilik in pogojev, od katerih je razvoj in napredek ter gospodarski donos tujskega prometa odvisen. Poročilo je obsegalo vse podatke do l. 1931. nazaj in ga bomo prihodnjič objavili posebej. Blagajniško poročilo se je podalo za dve leti nazaj in je bilo dohodkov din 123.000.—, izdatkov pa din 120.000.—, tako da znaša prebitek okrog 3.000.—. Med dohodki naj omenimo podporo občine, ki je za dve leti znašala din 66.000.—.

„Tujsko-prometno društvo“ želi prevzeti „Putnika“.

Navzoči zastopnik „Zveze za tujski promet“ g. dr. Žižek je podal poročilo o poslovanju podružnice „Putnika“, ki izkazuje za l. 1938 din 17.240.— zgube, letos pa je dosedaj zgube din 4.814, do konca leta pa bo znašala 6000.— din l. 1940 pa čez 17.000.— din Pri teh ugotovitvah je nastala ostra debata, v kateri je zlasti tajnik g. Kožman trdil, kolikor je njemu znano, zgube ne more biti in je to dokazoval s številkami. Zveza se je namreč obrnila na kranjsko občino naj ta poda jamstvo, da bi krila sedanje in bodoče zgube „Putnika“. „Tujsko-prometno društvo“ bi bilo pripravljeno v sporazumu z občino kriti te izgube, toda pod pogojem, da prevzame podružnico „Putnika“ v Kranju popolnoma v svoje roke in svojo režijo. V tem slučaju prevzame vsa pasiva in aktiva „Putnika“. Dosedaj je društvo dalo „Putniku“ brezplačno na razpolago lokal, ki je društvo veljal din 70.000.—. Glede prevzema „Putnika“ po „Tujsko-prometnem društvu“ v Kranju je g. dr. Žižek odgovoril, da ni Zveza kompetentna za tako akcijo, ampak „Putnik“ v Beogradu nakar mu je g. Kožman pokazal pismo „Putnika“ iz Beograda, kjer isti pojasnuje, da ima glede tega odločiti le Zveza v Ljubljani. Dalje je g. Kožman tudi opozoril na dopis iz l. 1936, v katerem je Zveza v Ljubljani društvu v Kranju „Putnika“ direktno ponujala. „Tujsko-prometno društvo v Kranju“ je pripravljeno „Putnika“ popolnoma vzeti v roke, ali pa sploh nič. Za zgube pa ne bo jamčilo.

Potem je govoril župan g. Česenj, ki je poročal o vseh delih, ki bodo v prid tujskemu prometu, tako nove ceste, vodovod, kopališče, predvideno pa je, da se bo prihodnje leto že tlakovalo glavne ulice. Jamstva za primanjkljaj „Putnikove podružnice občina ne prevzame, ker to jamstvo nima nobenega določenega obsega, pač pa bo še nadalje dajala podporo „Tujsko-prometnemu društvu“. Občina tudi zahteva, da „Putnik“ v Kranju ostane.

Ali naj se društvo likvidira?

Pravilnik o tujskem prometu zahteva, da se pri občinah osnujejo krajevni turistični odbori. Zato se je tudi v Kranju osnoval tak odbor, v katerega so se imenovali oni obč. odborniki, ki so že bili določeni kot zastopniki občine v „Tujsko-prometno društvo“. Ker ima tak turistični odbor obširnejše kompetence, kot društvo, se je smatralo, da dveh sorodnih društev treba ni, in da naj se „Tujsko-prometno društvo v Kranju“ likvidira. Radi tega se je to vprašanje postavilo kot posebna točka na dnevni red in je nastala tudi precejšnja debata. Končno je obveljal predlog g. dr. Šilarja, ki je bil tudi soglasno sprejet, naj društvo kljub ustanovitvi Turističnega odbora še ostane, dokler se ne reši vprašanje „Putnika“. G. dr. Žižek je tudi pojasnil, da Turistični odbor s pravnega stališča ne more prevzeti „Putnika“, ker banska uprava tega ne pusti. Društvo pa ima celo prednost po zakonu, da lahko dobi „Putnika“.

Joža Herffort:

Salva je rezko odjeknila, po mrtvih tokavah je pela burja svojo otožno pesem, še otožnejša je bila pesem lovskega roga, ki se je tako žalostno razlegal čez pokopališče. Še poslednji pozdrav svežemu grobu — zelene vejice s klobukov tovarišev lovcev in končano je bilo.

*

Teden dni pred to poslovitvijo sva kramljala s starim logarjem Matejem, Tedaj sem bil slučajno brez puške. Njegova koča, njegova spalnica, obednica in salon — vse je bil en sam prostor, prepoln rogljev in rogovja. Ob šilcu žganja za dober dan in dobro slovo, kot je dejal, sva pričela razgovor. Nad ognjem na ognjišču je vrela in pela voda, za zapečkom je ležal bel, rumeno lisast istrski brak, z Matejem pa sva sedela kraj peči in čakala, kdaj bo prenehala burja plesati s snežinkami.

Odkašljal se je, pokazal z roko na vse tri stene in dejal nekam trudno: „Poglejte lobanje, vsake komaj pol. Ha, in te mi včasih kar plešejo, kar okoli mene gredo, se vrste in vsaka mi pove svojo povest, svojo dogodbo, vsaka me po svoje kratkočasi, čeprav je samo bela, bela kost... Vsako rogovje, vsaki roglji doživetje zase, del mene samega! Glejte, to so pomniki mojega življenja in kamenje stavbe, ki se bo nekoč porušila, podrla! Ko me ne bo več, bo vse šlo, vse narazen, na vse vetrove in ves ta okras, vsi ti spomini bodo zginili, bodo nepotrebna navlaka in bodo viseli po hišah, pri ljudeh, ki jih sploh ne bodo jemali v misli, ki jim bodo povsem odveč, v napotje... Ej, gospod, ali ni hudo, če človek na to pomisli?

Premolknil je, si nažgal pipo, me pokaral radi cigarete in tehtno počasi dejal: „Pa se vseh teh lobanj drži kri, nekaterih pa še človeška!“ Neverno sem ga pogledal, nakar mi je še enkrat potrdil. Izzval sem ga. Pričel je!

„Prav na predvečer telovega je bilo, tega je že skoro četrt stoletja, ko sem jo rinil v Kačjo rido. Lep šesterak je hodil na pašo in ker je bilo gospodi preodročno, so mi dejali, naj ga za praznike pihnem. Ni me pa mikal samo srnjak, pač pa tudi Suhov Groga, ki je lazil za mojimi srnjaki in za mojo Minico. Vedel je, da mi je Kačja rida odročna in da moram paziti bolj nevarna mesta.

Sonce je stalo še visoko, ko sem že sedel v rebri in čakal srnjaka. Kar se v dnu trate nekaj zamaje in — spoznal sem Suhovega! Ker sem bil dobro skrit, me ni mogel videti, pa tudi on se je kmalu zgubil v gostem podrastu. Prej pa, kot sem si mislil se je pripravilo k nevihti, pa tako sem si dejal, do mraka ne bo nič hudega. Oziral sem se po oblakih, ko sem se pa spet ozrl na posekovje je stal že sredi njega moj srnjak in gledal naravnost proti meni. Veter je vlekel od njega proti meni in me zato tudi ni dobil v nos. Stal pa mi je ostro obrnjen proti meni, bokov nisem videl. Jel se je pasti, jaz pa dvigat puško, češ, se bo že obrnil. Kar je v dnu poseke počilo, srnjak je planil še enkrat, dvakrat in obležal! Matic, sedaj pa pozor! Dvignil sem puško k licu, risanko sem imel in čakal. Kmalu je bil Suhov pri srnjaku in na planem, tedaj sem pa zarjul, kar so mi mehovi dali: „Groga stoj!“ Na moje največje začudenje je Groga mirno obstal, na poziv odložil puško in dvignil roki. Ko sem mu izpraznil puško in žepe, dokaj je imel še nabojev, sem mu oprtal srnjaka in prazno puško in dejal: „Sedaj pa z menoj na orožniško postajo!...“ Brez besed se je obrnil in šel pred menoj. „Groga en sam poizkus bega, naprej že veš!“ Šla sva poprek čez hoste. Kar je jelo strašno grmeti in treskati, med viharjem so padale prve svinčeno težke kaplje. „Matej, vedriva pod skalami! je naenkrat povzel Groga in sam zavil pod stolpaste skale nad „Kačjo zijalko“. Dobro, sem odvrnil in mu sledil. Kmalu je lilo kot iz škafa, midva sva vedrila pod previsnimi skalami in oba trdovratno molčala. Kar je pa jel Groga prositi: „Matej, pusti me še za danes in obljubim ti, da ne bom več hodil za Minico.“ Grdo sem zaklel in dejal, da nisem naprodaj tudi za dekleta ne. Groga se je nesramno zarežal, pogledal me izpod čela in mi dejal: „Tudi prav, bom pa drugače naredil!“ V hipu se je pognal navzdol, srnjaka je med vedrenjem odložil in divje zavriskal. Planil sem za njim, pa preden sem ga dohitel, je stal poleg „Kačje zijalke“.

„Se me upaš dotakniti?“ mi je izzivalno dejal. — za oba ima Kačja zijalka dovolj prostora!“ Zagrabil sem ga za ovratnik, potegniti sem ga hotel proč, v hipu sva se spoprijela in kolebala nad žrelom brezdna. Že me je prijel za grlo, ko sem se dokopal do ročaja noža in mu ga z vso silo zabodel v stegno. Zarjul je prav nečloveško, zakrilil z rokami in vznak treščil v brezdno.

Divjal sem po orožnike in ljudi, bilo je prepozno. Groga se je ubil. Na večer smo spravili Grogo in srnjaka v dolino. Moja Minica je za Grogom silno jokala in dala s tem vedeti, da ji je bilo za Groga več kot za mene, ljudje pa so se me poslej izogibali, kot živega peklenščka, pa sam ne vem zakaj.

Počasi je vstal, snel s stene močno srnjakovo rogovje, mi ga pokazal in zamolklo dejal: „Tale je pa Grogov!“

Odkašljal se je in nadaljeval: „Enemu pa sem prevrtal črepinjo, pa čeprav je bil krščen! Veste, tam v Žagorju je bilo, kmalu po vojni. Pušk in nabojev nič koliko, pokalo je povsod in tudi jaz sem imel skrbi in dela na pretek, da sem obvaroval tisto malo srnjakov, ki so še ostali. Zaklatil pa se je tedaj k nam nekov Talijan, ki ni dal miru ne ljudem, ne divjačini. V Žagorju sva se srečala in takoj je začel pokati po meni. Pa je slabo meril! Jaz sem malo bolje! On mi je skrivil samo tele prste; pokazal mi je pohabljeno levico, jaz pa sem njemu po nerodnosti prevrtal glavo. Pa še sitnosti in pota sem imel potem. Saj veste, da ni dobro hoditi okoli zdravnikov in okoli sodnikov! Z zdravjem in pravico je že tako, da je tem bolje, čim dlje ju ne iščeš!“

Snežna mečava je jenjala, poslovila sva se, poslovila poslednjič!

*

Teden dni kasneje so našli v Žagorju starega Mateja mrtvega, imel je prestreljene prsi. Divji lovec...

Pa mi ni zaman dejal, da včasih okoli njega plešejo lobanje in da vmes celo ona Talijanova...

TEDENSKE NOVICE

KRANJ

PRAZNIK ZEDINJENJA.

Občina Kranj priredi s sodelovanjem društev drevi ob 8. uri v veliki dvorani Narodnega doma proslavo praznika Zedinjenja. Na sporedu bodo pevske in orkestralne točke ter govor. S svojo udeležbo pokažimo svojo narodno in državljansko zavest, katere afirmacija je zlasti v teh časih še posebno potrebna. Zato zvečer vsi na proslavo Zedinjenja.

Osebna vest. V torek, dne 28. novembra je nastopil svoje službeno mesto novi okrajni glavar g. dr. Vidic Janko, ki je prišel v Kranj iz Ptuja. Novemu g. glavarju ki je po rodom Gorenjec iz Ljubna, želimo veliko uspehov na novem službenem mestu.

Cerkvena proslava državnega praznika 1. dec. Jutri 1. decembra na praznik Zedinjenja bo ob 9. uri v mestni župni cerkvi zahvalna pesem z molitvami za kralja in domovino.

Nova najemnika Brulčeve gostilne. S 1. dec. prevzameta letos spomladi otvorjeno novo Brulčevo gostilno na Planini sedanja najemnika planinske restavracije na Šmarjetni gori Marta in Marjan Pollak. Nova najemnika Brulčeve gostilne se zahvaljujeta vsem svojim dosedanjim gostom in obiskovalcem na Šmarjetni gori ter jih zagotavljata, da jih bosta tudi v novem lokalu prav tako dobro in v popolno zadovoljstvo postregla in se vsem toplo priporočata za obisk.

Proslava 1. dec. v Ljudskem domu. „Prosvetno društvo", „Fantovski odsek" in „Dekliški krožek" v Kranju vabijo na akademijo v proslavo 1. dec., ki bo jutri v petek 1. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma. Na sporedu je poleg govora, petje, telovadba in deklamacije. Vsi člani naše prosvete in njeni prijatelji pridite, da skupaj proslavimo naš največji državni praznik.

Miklavžev večer za odrasle bo v Ljudskem domu v nedeljo, dne 3. decembra ob 20. uri pri pogrnjenih mizah, za otroke pa v torek 3. dec. ob 5. uri popoldne. Darila za odrasle se sprejemajo v nedeljo ves dan, za otroke pa v torek ves dan v garderobi Ljudskega doma.

Dežurna služba zdravnikov OUZD v mesecu decembru 1939. Dne 1. dr. Bežek Josip, 3. dr. Herfort Joža, 8. dr. Pance Pavel, 10. dr. Vrbnjak Vinko, 17. dr. Bezić Josip, 24. dr. Bežek Josip, 25. dr. Herfort Joža, 26. dr. Pance Pavel, 31. dr. Vrbnjak Vinko.

Trgovine v decembru. Mesca decembra, ko je več praznikov, velja v Kranju za trgovine sledeči red: na praznik Zedinjenja, dne 1. decembra so trgovine ves dan zaprte. V nedeljo 3. decembra so trgovine dopoldne odprte, na Marijin praznik 8. decembra so ves dan zaprte, v nedeljo 17. decembra so dopoldan odprte, pač pa so v nedeljo pred Božičem 24. decembra ves dan zaprte.

HOTEL EVROPA, KRANJ

Zabavna glasba v petek, soboto in nedeljo. Vabljeni!

NAKLO

Predavanje. V nedeljo 3. decembra ob 3. uri popoldne bo v Stari šoli zelo zanimivo predavanje: **„O naših izseljencih".** Predaval bo g. Miklavčič France bivši konzularni uradnik v Avstraliji, ki je prepotoval tudi Ameriko. Predavanje pojasnujejo lepe skioptične slike. Vstopnina bo v prid Rafaelovi družbi, za odrasle din 2.—, za otroke din 1.—.

Igra. V torek 5. decembra ob 5. uri zvečer bo otroška igra v treh slikah: Božična pravljica. Po igri obdaruje Miklavž one otroke, za katere bo prejel darove med 3. in 4. uro pop. v Stari šoli. Vstopnina: sedeži din 3.—, stojišča za odrasle din 2.—, za šolsko mladino din 1.—.

CERKLJE

Miklavžev večer priredi Prosvetno društvo v torek 5. decembra ob 5. popoldne v Ljudskem domu. Vprizorjena bo Vombergarjeva enodejanka „Rebeljon v peklu". Po igrici bo pa seveda nastopil Miklavž z vsem svojim spremstvom in bo ob tej priliki najbolj pridne ali poredne: Otroke in odrasle po njih zaslugah obdaroval. Kakor bo seveda pač kateri „pri Miklavžu priporočen". Darovi se sprejemajo eno uro pred pričetkom v garderobi proti plačilu 2 dinarja. V torek zvečer torej vsi k Miklavžu v Ljudski dom!

V svrho pospeševanja živinoreje priredi okrožni kmetijski odbor v nedeljo 3. decembra po jutranji sv. maši v Ljudskem domu tečaj, na katerem bodo tri predavanja. Udeležite se ga v velikem številu.

PREDOSLJE

Zelo nas je razveselil sklep Mlekarske zadruge v Predosljih, da se cena mleku zviša za 25 para pri litru. To povišanje cene mleku velja od 1. novembra dalje. Gotvo bo ta ukrep imel za posledico to, da bodo člani oddajali vse svoje mleko v mlekarno in ne raznim prekupčevalcem, ki poznajo kmeta le takrat, kadar mleka manjka, ko pa je v poletnih in jesenskih mescih mleka malo več, se pa nihče ne zmeni za prodajo mleka, razen naše zadruge.

Miklavžev večer. Miklavž bo prišel v našo dvorano v torek 5. decembra ob 3. uri popoldne za otroke, ki hodijo v šolo. Zvečer ob 7. uri pa bo obiskal odrasle. Na odru nam bodo angelci rajali in prepevali nebeške pesmice, pa tudi parklji bodo nastopili kar v več glasnem zboru. Miklavževa pisarna posluje v torek od 8. ure zjutraj naprej.

Akademija. FO in DK pripravljata proslavo na čast Brezmadežni za 8. dec. Pričetek bo ob treh popoldne. Poleg petja in deklamacij bo na sporedu tudi zelo lepa igrica: „Izgubljena ovčica", ki kaže, kako se more izgubljen človek po Mariji rešiti. Vabimo Vas, da se Marijanske akademije 8. dec. udeležite v čim lepšem številu.

BESNICA

Igra. Prosvetno društvo Besnica uprizori za otvoritev letošnje sezone, narodno igro v 3. dejanjih „Kapelica na Šmarni gori";" v nedeljo, dne 3. decembra ob 3. uri popoldne in na praznik 8. decembra ob 7. uri zvečer. Predstava se vrši v Gasilskem domu v Sp. Besnici Že delj časa se dram. odsek vestno pripravlja, da igro prikaže občinstvu čimbolje. Zato so si je oskrbel pestre kostume vitezev, da s temi prikaže tudi na zunaj [illegible] z življenja, nošo ter običajev z gradov tistega časa. V igri nastopajo tudi kmetje in roparji iz tedanje dobe, kar bo vsakogar gotovo zanimalo. Prijatelji naših narodnih iger vljudno vabljeni.

GORIČE

Miklavžev večer. V našem Prosvetnem društvu se bo, kakor nam je sporočil sv. Miklavž oglasil v nedeljo 10. decembra. Naročila in darove bo sprejemal v soboto zvečer in v nedeljo ves dan, v društveni sobi. Da pa bo sprejem dobrotnika dostojen, pa bomo za uvod odigrali veselo komedijo „Rebeljon v Peklu". Kdor pričakuje darila in je rad vesel naj gotovo pride. Začetek ob poli sedmi uri zvečer.

Za obilen obisk se priporočajo goriške prosvetne organizacije.

ŠENČUR

Miklavžev večer. Fantovski odsek v Šenčurju je letos zopet povabil sv. Miklavža, naj pride v šenčurski Prosvetni dom. Sv. Miklavž je vabilo sprejel in pride v dom v torek 5. decembra ob 7. uri zvečer. Najprej bo Miklavževa igrica „Sv. Miklavž ali nebeška šola", potem pa bo sv. Miklavž delil prinešene darove.

Šport

S. K. Odbor (Kranj) : S. K. Old-boys (Kranj)

Naš agilni športni klub nam je za zaključek letošnje športne sezone pripravil nemalo senzacijo na zelenem polju. V nedeljo bo ob 2. uri popoldan stopil na igrišče kompletni odbor s predsednikom na čelu in to — čujte in strmite v dresih. Pomeril bo svoje mlade moči z najstarejšimi „starimi fanti" kluba. Priprave so v obeh taborih v polnem teku, tudi postave moštev so delno že znane, vsaj kar se tiče odbora, dočim „stari fantje" še nočejo s farbo na dan in se zdi, da imajo nekaj za bregom, morda kako posebno presenečenje.

Obrtništvo

Izlet. Društvo Slovenskih obrtnikov priredi tovariški izlet v Ljutomer in Ptuj v nedeljo 10. decembra, kamor so nas povabili tamkaj šnji člani naših organizacij. Komur je na tem, da se pridruži obisku naših štajerskih tovarišev, naj se v svrho informacij oglasi na Združenju obrtnikov.

Čevljarski sestanki. Preteklo nedeljo so se zbrali obrtniki iz Kranja in Tržiča na skupni sestanek v Tržiču in popoldne z zastopniki Tržiča in Žiri na Stari pošti v Kranju. Obrtniki so razmotrivali težak položaj, ki je tako nenadoma zadel čevljarsko stroko. Podražitev usnja je zadelo tako živo, da je obrtnik prisiljen se takoj prilagoditi razmeram oziroma dvigniti cene svojih izdelkov, ako noče, da propade. Na obeh sestankih se je v glavnem obdelavala kalkulacija, kajti večina mojstrov samo približno računa brez svinčnika, potem pa jasno sledi polom. Sklenilo se je, da se pošlje okrožnica vsem čevljarjem po Gorenjski, kjer so navedena vsa potrebna navodila in primerjava stanja cen s kalkulacijo. Na teh sestankih se je poudarjala zahteva po samostojnih zbornicah, ker v taki sili obrtništvo šele vidi, kako pogreša predstavnika, ki bi ga ščitil pred industrijo in trgovino, predvsem pa pred previsokim poviškom surovin. Sklenilo se je ustanoviti prodajno in nabavljalno zadrugo čevljarskih potrebščin in izdelkov, ker to bi bila danes edina rešitev za gospodarsko šibek stan, kot je čevljarski. Na oblast se je pa tudi poslal apel, naj ščiti malega obrtnika, da ne propade, ter prekomerno navijanje cen in kar je v zvezi z izvozom usnja primerno onemogoči. Tovariše čevljarje pa prosimo, da naj se drže cen, ki mu dovoljujejo človeka vredno življenje.

Obrtniki čevlj. zdr. iz Kranja, Tržiča in Žiri.

Šah

Stražišče. Na turnir za šahovsko prvenstvo Stražišča se je prijavilo dne 19. t. m. deset igralcev.

Odigrano je tretje kolo in je stanje sledeče: 1.) Berčič Mirko 3, 2.) Pirc Lado 2, 3.) Pagon Franc 2, 4.) Drnovšek Lojze 1 (2), 5.) Berčič Lojze 1 (2), 6.) Berčič Lovro 1/2 (1), 7.) Tepina Martin 1/2 (1.). Gros Marjan, Jaklič Lojze in Vest Viki.

Igra se v ponedeljkih in četrtkih zvečer v mlekarni Rahonc.

FILM

Kino „Šmartinski dom" v Šmartnem pri Kranju otvori šlager tedne. Za otvoritev bo igral tri filme: „Človek zver" po romanu Emila Zola-ja, dramski film, „Viteza brez strahu" (Stanlio in Olio na divjem zapadu) zabavni film in pošastni film „Orlakove roke", doživljaji za ljudi z dobrimi živci. Prvi šlager teden traja od 30. novembra do 3. decembra. Predstave ob običajnih urah od četrtka do ponedeljka zvečer. Filmi so izbrani tako, da nudijo vsakemu obiskovalcu nekaj.

Iz pisarne OKZ

Pisarna Kmečke zveze je odprta vsak ponedeljek od 11 do 13 ure. V tem času dobi vsak član Kmečke zveze vse informacije, kakor tudi lahko izrazi vse svoje želje, ki jih ima na pram stanovski organizaciji. Pisarna se nahaja v poslopju hotela „Jelen".

Za vse člane Zveze živinorejskih zadrug, kakor za vse selekcijske edinice je možnost, da dobe vse potrebne nasvete in izrazijo svoje želje v pisarni, ki se nahaja v prostorih pri „Jelenu" in posluje vsak ponedeljek. Tajnik se nahaja v pisarni od 11 do 13 ure. Obračajte se na pisarno v vseh vaših zadevah.

ESPERANTO

(Nadaljevanje.)

XIII.

La urbo. El kio konsistas la urbo? La urbo konsistas el multaj (multe da) altaj domoj. **Kion ni vidas sur la stratoj?** Ni vidas sur la stratoj multajn veturilojn sur veturejoj kaj multe da homoj sur la trotuaroj. **Kio trafluas la urbon?** La urbon trafluas la rivero. **Kio ligas du bordojn de la rivero?** La du bordojn de la rivero ligas la ponto. **Kio troviĝas malantaŭ la urbo?** Malantaŭ la urbo troviĝas la montoj kaj montenoj. **Kiajn konstruaĵojn havas la urbo.** La urbo havas teatron, juĝejon, muzeon, preĝejojn, urbdomom kaj multajn altajn kaj malaltajn domojn. La urbo havas ankaŭ stacidomon publikan ĝardenon, monumentojn, vilaojn kaj kastelojn, la preĝejoj havas ankaŭ turojn kaj horloĝturojn.

Delilni ŝtevniki: se tvorijo z predlogom **po**, tako: **po unu** = po eden, **po cent** = po sto, **po tridek kvar** = po 34.

Družilni ŝtevniki: se tvorijo z priponko — **op** —, tako: **triope** = v troje, **triopo** = trojica, **centope** = v sto.

Včasih, toda zelo redko, postavimo glavne števnike v množino, ter tako stvorimo iz njih zaimke.

Unuj ripozas, aliaj foriras. = Eni počivajo, drugi odhajajo.

Velelni in želelni naklon: tvorimo, če dodamo glagolskemu korĕnu končnico —**u**, tako: **legu!** = beri! **laboru!** = delaj! **mi laboru!** = naj delam! **ni iru!** = pojdimo!

V drugi osebi ednine in množine zaimek **vi** izpuščamo, rabimo pa ga, če je na njem poseben povdarek.

Za povdarkom (glagolom), ki izraža **napoved, željo, zahtevo, prepoved, prošnjo** ali podobno, stoji tudi **odvišni glagol v velelniku s ke**, tako: **Mi deziras, ke vi iru!** Želim, da greš.

V namernih stavkih rabimo tudi **velelnik**, samo da namesto veznika **ke** rabimo **por ke** tako:

Gardu lin, por ke li ne falu! Čuvaj ga, da ne pade!

Slike za nove delavske knjižice: FOTO JUG - KRANJ

Zato bo društvo še nadalje obstojalo in se je izvolil tudi nov odbor, v katerem so tile gg.: Peterlin, Lieber, Matevžič, Gorjanc, dr. Šilar, dr. Megušar, Kern, Kožman, Pollak, Terčon, Koncilija in Puhar; v nadzorni odbor pa gg. Berjak in Witzman.

Predlog za ustanovitev Gor. tuj. prometne zveze.

Potem, ko je bila rešena ta najkočljivejša točka dnevnega reda in bo društvo še nadalje obstojalo, se je pričela obširna debata o poživitvi tujskega prometa v Kranju. Tu je zopet posegel v besedo tajnik g. Kožman, ki je povdaril, da moramo vedno bolj skrbeti za povzdigo turizma, kajti pričakovati je, da bo industrija pričela pešati. Potem je povdaril, da Zveza v Ljubljani nič ne skrbi za organizacijo turizma po deželi, ki se večina koncentrira na Gorenjskem, ampak da je to navadna administrativna pisarna. Zato je predlagal, naj se združijo vse tujsko-prometne organizacije na Gorenjskem in naj ustanove svojo zvezo. V to svrho naj se čimpreje skliče sestanek vseh teh gorenjskih organizacij. Pripomnil je v tej zvezi, da je Zveza v Ljubljani tudi od jeseniške in blejske občine zahtevala jamstvo za tamkaj se nahajajoči „Putnikovi" podružnici, da pa sta obe občini odklonili jamstvo, razen če preide „Putnik" v roke „Tujsko-prometnih društev". Položaj je torej ravno isti, kot v Kranju. Ko so „Putniku" posli dobro uspevali, tedaj ni nič storil za povzdigo tujskega prometa. Uspešen tujski promet se pa na Gorenjskem brez dobre organizacije ne more razviti. Za prihodnje leto je namreč pričakovati precej tujcev iz nevtralnih držav. Pa tudi Nemčija je odobrila isto kvoto turističnih mark kot letos. Zato bi morala tako Zveza kot vsi „Putniki" vršiti uspešno propagando. Ni dolžnost „Putnika" samo karte prodajati in menjati denar, ampak predvsem propagirati turizem.

Med slučajnostmi je g. dr. Šilar še predlagal, naj se zgradi na Šmarjetno goro avto-cesta, g. Lieber pa je tudi razvijal razne misli in ponovno opozarjal, naj se napravi pot skozi Zarico. G. Pollak je zborovalce opozoril na praznovanje 1000 letnice Kranja in na Gorenjski teden, ki bo v l. 1940. G. Peterlin pa je s številkami na vzgledu Radovljice dokazal, koliko koristi kopališče tujskemu prometu.

---

ne zveze v Kranju oziroma zastopnikov takozvanih krščanskih socialistov.

Tako so vam marksisti bliže v konkretni praksi!

Tako se v konkretnem slučaju da lažje dela ti z levičarji, kakor s klerikalci", kakor mi piše akademik Zarjan.

To so sadovi onega nazora, ki ga je v Kranju javno oznanjal odposlanec Jugoslovanske strokovne zveze, ko je rekel: „Jaz sem za gospodarski marksizem . . ."

„Zarja" in levičarstvo. Zadnja številka glasila katoliške akcije za dijake prinaša zanimivo notico. Letos je bil izvoljen za predsednika akademskega društva „Zarja" Maks Jeza, ki je lani, dasi tajnik katoliške „Zarje" pri volitvah v strokovnem klubu slavistov kandidiral na levičarski listi proti katoliškemu kandidatu, ki je — bil član „Zarje". Takrat „Zarja" tovariša Jezo ni klicala na odgovor in ga ni izključila. Letos pa je „Zarja" izključila iz svoje srede dva marljiva člana katoliške akcije, in sicer ne za to, ker bi bila kandidirala na kaki levičarski listi, ampak enega zato, ker je kandidiral in bil izvoljen v katoliško Akademsko zvezo, katere članica je tudi „Zarja", drugega pa za to, ker je kandidiral in bil izvoljen v katoliško „Slovensko dijaško zvezo", katere članica je tudi „Zarja".

Pa se čudijo nekateri „Zarjani", če napišemo njihove lastne izjave, da so jim marksisti bliže, kakor „klerikalci", ali da se „da v konkretnem slučaju lažje sodelovati z levičarji, kakor s klerikalci"!

Čujem, da skušajo nekateri v Ljubljani zamešati utis mojih trditev, češ, da sem jih napisal pred 1. decembrom, ko bo prišla amnestija, da nekatere trditve niso resnične itd. Poudarjam, da imam za vse svoje trditve konkretne dokaze, osebne priče ali pismene dokumente. Če smatra kdo, da sem napisal le eno neresnično trditev, mu je prosta pot na cerkveno sodišče, kjer ni nobene amnestije.

Vsi, ki ste dobre volje, odprite svoje oči!

Nekateri pa imajo oči, pa ne vidijo. Imajo ušesa, pa ne poslušajo.

MALI OGLASI
Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0·50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Odda se lepo meblirano stanovanje dveh sob in kuhinje. Pol ure od Kranja. Poizve se v upravi „Gorenjca".

Odda se stanovanje: soba in kuhinja s 1. decembrom ali pozneje. Klanc 45.

Za naše male in velike kupuje **sv. Miklavž** v mlekarni

Rahonc - Stražišče

prav lepa in cenena darila.
Hitite! Zdaj je še čas! Hitite!

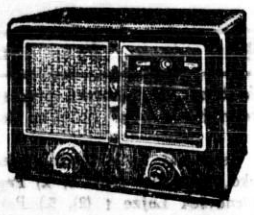

Izbira ni težka, če se odločite za dober aparat znamke

»RADIONE«

Brezobvezno predvajanje:

Schilling Drago - Kranj, Jahačev prelaz 3

HALO!

Miklavž kupuje še vse po starih cenah!

Pridite tudi Vi v trgovino

SAVNIK MARTIN ŠKOFJA LOKA

Lepa izbira vsakovrstnih daril za Miklavža. Postrežba točna in solidna!

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom Poštne hranilnice in so vlagateljem te položnice na razpolago.

*

Hranilne vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
V KRANJU R. Z. Z N. Z. LJUDSKI DOM

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjava, da sva prevzela s

1. decembrom 1939

bivšo

Brulčevo gostilno na Planini

Vse goste zagotavljava, da jih bova prav tako, kot dosedaj na Šmarjetni gori, tudi v novi gostilni postregla v popolno zadovoljstvo. Na razpolago bodo vedno topla in mrzla jedila, kakor tudi prvovrstna vina in druge pijače. — Sprejemajo se abonenti. - Obiščite naju na Planini!

Za obilen obisk se vsem priporočata

Marta in Marjan Pollak.

Berite in širite „Gorenjca"

Tri prednosti:
Eleganca, kvaliteta, nizka cena
odlikujejo sodobno pohištvo dobavljeno od

tv. Mizarstvo Sloga
Božič Jože
KRANJ — STRUŽEVO

B. RANGUS
ZLATAR IN SODNI CENILEC
KRANJ

Vsakovrstna nalivna peresa. Velika zaloga zlatnine, ur, jedilnega pribora, kristala, optike.

Vina

iz Centralne vinarne v Ljubljani, Frankopanska ulica 11, bodo zadovoljila Vaše pivce najbolj!

Vsa slikarska dela izvršim hitro in poceni, sedaj v jeseni. Prevzemam napise, kašipote, firme z raznimi imeni, tudi poceni. - Pišite na naslov:
VOMBERGAR JERNEJ
SLIKAR IN PLESKAR
CERKLJE ŠTEV 30 PRI KRANJU

Ako imate kurja očesa in se Vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer Vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.-. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker Vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

VSAKOVRSTNO
POHIŠTVO
dobite najceneje
V ZALOGI POHIŠTVA
„LIPA"
KRANJ - Layerjeva ul.

SPECIJALNA TRGOVINA BARV
Jos. Grebenšek
KRANJ
Vidovdanska c. 6

USLUŽBENCI, slike za nove legitimacije je preskrbeti še letos!
Se priporoča
FOTO JUG - KRANJ

KRZNARSTVO KRANJ — **specialna krznarska delavnica**

MIKLAVŽ KUPUJE: za otroke bele plaščke in garniture vseh barv; **za dame** najmodernejše ovratnike, boe, pelerince, jopice, paleto-je, plašče itd. po najnižjih konkurenčnih cenah samo pri tvrdki

BERČIČ
TRGOVINA KOŽUHOVINE
KRANJ, PRI NOVEM MOSTU

Mimica Zagorska: 45

Marija Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje)

Martin in Ožbalt sta ga držala. Tit pa se jima je trgal iz rok.

„Pustita me! Pri petih ranah Jezusovih vaju prosim: pustita me! Jaz ne morem več strpeti v tej negotovosti!"

„Sin moj, ne hodi od mene!" je prosil stari Ožbalt in požiral solze, ki so mu drsele po obrazu. Dom so nam požgali, zdaj imam samo tebe in ti sam siliš v pogubo! Kaj bom počel, ubogi starec, če še tebe izgubim?"

„Oče, saj me ne razumeš! Jaz slutim nesrečo. Ali se spominjaš, da je Micka na Taboru izgubila poročni prstan. Zdi se mi, da se zdaj tista nesreča pričenja."

„Tit, ne sili v nesrečo! Če ji je bilo zlo namenjeno že zdavnaj, potem ga ti ne moreš odvrniti."

„Pustita me," je bolestno prosil Tit.

Martin je gledal Titove oči, zamegljene od bolečine in nesrečnik se mu je zasmilil. Izpustil ga je.

„Pa pojdi, Tit, samo čuvaj se!"

„Tit, ne hodi," je prosil Ožbalt, toda Tit ga ni več slišal, ker je v tem že izginil v hosti.

Begunje so gorele. Pokanje topov na Kamnu je utihlo. Turkom ni bilo do boja, le plena so si želeli. Ogenj je segal daleč, daleč, vsa vas je tonila v rdečih zubljih. Lesene koče so se že začele rušiti na kup. Iz črnih podrtin je še nekaj časa švigal ogenj, potem ze ugasnil. Gost, črn dim se je valil iz kupa ožganih tramov tam, kjer je nekdaj domačija nudila prijetno zavetje.

Martin je z bistrim očesom iskal po dolini, kolikor daleč se je videlo. Begunje so gorele, dim je prihajal tudi od smeri podgorskih vasi: Svete Lucije, Visokega, Vadeč. Od Tržiča sem so morale priti razbojniške čete, njihovo pot je kazal dim. Vsa Gorenjska je bila mirna, spokojna, razbojniki se še niso razlili po deželi. Vedel je pa, da bo turška povodenj zalila v enem dnevu vso Gorenjsko, da jo bo utopila v krvi in plamenih gorečih domov.

V Podbrezjah še ni Turkov, odtam se ne vije dim. Taborska cerkev se sveti v soncu in sredi ravnine se beli Vilibaldov dom. Martin se je spomnil očeta in Polonice. V bolesti, kakor nikdar se mu je zahotelo do njih, da bi jih videl, da bi jih spravil na varno.

„Bog ve, kako je v Podbrezjah?" je menil Ožbaltu. „To vidim, da Turkov doli še ni."

„Pa bodo kmalu."

„Bodo. Preden bodo zagorele Podbrezje, bo minil današnji dan in še noč po vrhu. Kar domov bi šel..."

Stari Ožbalt se je zbal.

„Martin, ti ne smeš domov! Ali si pozabil, da si izven postave?"

„To mi ni mar! Jaz hočem vedeti kako je doma, kaj je z očetom, z nevesto."

Ožbalt ga je prijel za roko.

„Martin ne hodi od mene. Tit se hoče pogubiti zaradi žene, ti pa zaradi neveste. Ne hodi od mene! Glej, če se Tit ne vrne, ti bom dal Ožbaltov grunt, samo pri meni ostani," tako je sklepal celo v tem kritičnem trenutku stari Ožbalt in govoril o zemlji in o gruntu.

„Vilibaldov grunt me čaka."

„Vem. Če se Tit ne vrne, boš imel dva. Ali se res hočeta oba pogubiti zaradi žensk?"

Martin je gledal po dolini in postajal vedno bolj nemiren. Požar se je širil iz Begunj vedno dalje, vedno dalje, kar videlo se je, kako se je pomikal.

„Oče, pojdite hitro nazaj v planino, sem utegnejo še priti."

„Jaz sam?" je obupno vprašal starec.

„Da, vi sami."

„Ali bom res vse izgubil?"

„Marija Taborska nas bo srečno pripeljala nazaj. Z njeno pomočjo hočem iti in se vrniti. Zjutraj se snideva že v koči na planini."

„Ali se pač bova?"

„Če te Bog da."

Stari Ožbalt se je okrenil in s trudnim korakom meril pot v planino, Martin pa je hitel navzdol, v turško poplavo.

XI.

Martin je šel daleč, daleč ob vznožju gore. V Begunje ni upal iti, tam je gospodarila smrt. Vendar ga je zaskrbelo za sestro in za svaka, zato se je okrenil in je šel tako, da je bil vštric z Begunjami. Razmišljal je, ali bi šel iskat Tita, da bi mu pomagal, če je v nesreči. Pa se kar ni mogel odločiti. Če ubijejo samo Tita, je vendar še bolje, kakor če pogineta oba. Martin mora živeti, mora živeti zaradi Vilibaldove domačije in zato, da bo spričal svojo nedolžnost. Gledal je, kje bi najlažje ušel iz krajev, ki so jih že Turki posedli. Naposled si je izbral mal gozdič, tam bi najlažje pretekel ravnino in ko bi prišel na drugo stran, bi bil rešen.

Skrival se je med grmovjem, hitel od debla do debla in neprestano prisluškoval, če morda ne bi začul pokanja vej pod nogami, ali drugega sumljivega šuma. Gozdič je bil tik vasi in Martin se je bal, da bi zašli vanj Turki.

X

Na jasi, ob obronku gozdiča, je obstal. Tu je mogel nabolje videti razdejanje, ki so ga povzročile turške tolpe. Grajske pristave so se že podrle na kup, veter, ki je vlekel od gora, je včasih vzdignil cele oblake pepela in iskre, tako, da je zakril vso požgano pristavo. Ko so se pa iskre razpršile, je spet stalo tam samo ožgano zidovje in kupi tlečih tramov. Tudi Ožbaltov dom se je že sesul, hlev in skednji pa so pravkar zagoreli. Martin je razločno videl moža v rdečih in pisanih oblekah, ki so zgarjali Ožbaltovo živino in drobnico. Živina je silila nazaj v plamen, možje pa so telkli po njej s korobači in so jo gnali nekam čez vas.

„Prokleti psi turški!" je klel Martin, ko je videl, kako plenijo Ožbaltov dom. „In še deželni stanovi naj bodo prokleti! Leto za letom pobirajo davščine za obrambo zoper Turke, pa Turki gospodarijo z našim imetjem bolj svobodno, kakor mi sami!"

Za uredniku in izdajatelja odgovarja Vertovšek Milan v Kranju. Tiska tiskarna Tiskovnega društva v Kranj